

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **R. K.**

skazanego z art. 216 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 września 2025 r.

zażalenia obrońcy

na postanowienie Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 16 lipca 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24,

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24,

na podstawie art. 437 § 2 k.p.k.

postanowił

- 1. zmienić zaskarżone postanowienie w ten sposób, że przywrócić skazanemu R. K. termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24,**
- 2. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adw. M. M. 369 zł, w tym 23 % VAT, tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną skazanemu w postępowaniu zażaleniowym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Katowicach, wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24, utrzymał w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Mysłowicach z dnia 29 lipca 2024 r., sygn. akt II K 17/21, skazujący R. K. na karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 10 złotych każda za czyn z art. 216 § 1 k.k., popełniony w okresie od 28 września do 8 października 2019 r. na terenie Aresztu Śledczego w M. na szkodę R. G..

W postępowaniu przed Sądem I i II instancji oskarżony korzystał z pomocy obrońcy z urzędu, którego udział w postępowaniu był obowiązkowy, co Sąd Rejonowy w Mysłowicach stwierdził postanowieniem z dnia 25 kwietnia 2022 r., w związku z treścią wydanej opinii sądowo-psychiatrycznej, iż R. K. nie jest w stanie podejmować obrony i prowadzić jej samodzielnie w sposób rozsądny (k. 153).

Obrońca z urzędu, po zapadnięciu wyroku Sądu II instancji, nie wystąpił z wnioskiem o sporządzenie na piśmie i doręczenie skazanemu uzasadnienia tego orzeczenia.

W dniu 29 kwietnia 2025 r., tj. w 7 dniowym terminie do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku, skazany nadał drogą elektroniczną stosowny wniosek, jednocześnie zwracając się o ustanowienie dla niego obrońcy z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2025 r., odebrany przez skazanego w dniu 6 maja 2025 r., Sąd Okręgowy w Katowicach poinformował R. K., że „pismo nadane e-mailem nie stanowi pisma procesowego”.

W dniu 7 maja 2025 r. R. K. nadał do Sądu Okręgowego w Katowicach pismo zawierające wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24, a także wniosek o wyznaczenie obrońcy z urzędu.

Sędzia Wydziału VII Karnego – Odwoławczego Sądu Okręgowego w Katowicach, zarządzeniem z dnia 21 maja 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24, odmówił przyjęcia wniosku skazanego o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24, jako złożonego po upływie siedmiodniowego terminu

zawitego, jednocześnie wyznaczając skazanemu obrońcę z urzędu celem sporządzenia ewentualnej kasacji w sprawie.

W dniu 3 czerwca 2025 r. R. K. wniósł o przywrócenie mu terminu zawitego do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach, podnosząc, że nie został „dokładnie poinformowany o dokładnym terminie sporządzenia odpowiedniego wniosku o uzasadnienie”, a przy tym ponownie wniósł o sporządzenie i doręczenie mu wyroku wraz z uzasadnieniem.

Wniosek o przywrócenie skazanemu terminu zawitego wniósł także wyznaczony mu obrońca z urzędu, który w piśmie z dnia 11 czerwca 2025 r. wyjaśnił, iż R. K. starał się w przedmiotowej sprawie działać wedle swojej najlepszej wiedzy i woli, a dokonaniu czynności w terminie stanęła na przeszkodzie niezawiniona nieznajomość procedury karnej. Wraz z powyższym wnioskiem, obrońca zwrócił się do Sądu o doręczenie wyroku wraz z uzasadnieniem.

Sąd Okręgowy w Katowicach, postanowieniem z dnia 16 lipca 2025 r., sygn. akt VII Ka 902/24, nie uwzględnił wniosków złożonych przez skazanego i jego obrońcę. W uzasadnieniu postanowienia podkreślił, że w toku niniejszego postępowania skazany został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy (posiedzenie pojednawcze w dniu 30 czerwca 2022 r.), zaś do wezwania dołączone było pisemne pouczenie o prawach i obowiązkach oskarżonego, zawierające m.in. informację o terminie i sposobie składania wniosków o uzasadnienie orzeczeń.

Obrońca skazanego wniósł zażalenie na to postanowienie, zaskarżając je w całości i zarzucając:

- błąd w ustaleniach faktycznych poprzez uznanie, że przekroczenie przez oskarżonego terminu nie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych oraz takich, które można usprawiedliwić, szczególnie jeśli weźmie się pod uwagę, że oskarżony działał wówczas bez fachowego obrońcy,
- naruszenie art. 126 § 1 k.p.k. poprzez niezastosowanie przesłanek wskazanych w tym przepisie pozwalających na przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie.

Podnosząc powyższe, obrońca wniósł o:

- zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez przywrócenie oskarżonemu terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego z dnia 25 kwietnia 2025 r., sygn. VII Ka 902/24,
- ewentualnie o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia w I instancji,
- zasądzenie kosztów obrony z urzędu świadczonej przez obrońcę w postępowaniu II instancji w przedmiotowej sprawie, które w żadnej części nie zostały opłacone przez oskarżonego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie zasługuje na uwzględnienie.

Orzekając w przedmiocie przywrócenia terminu zawitego Sąd musi mieć na uwadze okoliczności konkretnej sprawy, a nie tylko ogólnie obowiązujące zasady. A zatem rozstrzygając, czy niedotrzymanie tego terminu nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych trzeba ustalić, na ile dana strona była w stanie zachować się w sposób przewidziany normą. Trzeba więc uwzględnić informacje, jakimi dysponowała, jej zdolności percepcyjne, znajomość procedur sądowych. Ze względu na te zindywidualizowane okoliczności ta sama sytuacja może być rozpatrywana odmiennie, ponieważ wymienione wyżej czynniki wyznaczają standard oczekiwań wobec danej strony.

I tak w niniejszej sprawie, mimo że skazany rzeczywiście został pisemnie pouczony o przysługujących mu prawach i obowiązkach – w tym o sposobie i terminach składania wniosków o uzasadnienie orzeczeń – nie można pominąć, iż zdaniem biegłych nie był on w stanie prowadzić działań na swoją rzecz w sposób rozsądny. Wyznaczony mu obrońca z urzędu zakończył swoje czynności wraz z zamknięciem postępowania odwoławczego i nie wystąpił z wnioskiem o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego. Będąc pozbawionym profesjonalnego wsparcia obrońcy i cechując się przymiotami kwalifikującymi go do korzystania z obrony obowiązkowej, skazany miał prawo nie pamiętać treści pouczenia, które otrzymał 3 lata wcześniej, w początkowej fazie procesu.

Nie bez znaczenia dla oceny postawy R. K. jest fakt, iż wadliwy – bo w formie wiadomości e – mail – wniosek złożył w terminie, a wniosek w prawidłowej

formie wysłał natychmiast po odebraniu informacji z Sądu, że wcześniejsze jego działania okazały się nieskutecznie (przy czym informację tę skazany otrzymał już po upływie 7-dniowego terminu do złożenia wniosku). Działał więc bez zbędnej zwłoki, w celu realizacji swoich praw, starając się na ile potrafił sprostać wymogom formalnym – mimo swoich obiektywnych ograniczeń.

Z tego względu należy uznać, że formalistyczne podejście, przyjęte przez Sąd Okręgowy w Katowicach, było w niniejszej sprawie dla skazanego krzywdzące. Wprawdzie bowiem deficyty w zakresie wiedzy prawnej czy nieznajomość prawa nie stanowią - w rozumieniu art. 126 § 1 k.p.k. – „niezależnej do strony przyczyny” niedotrzymania terminu zawitego, ale oczekiwanie od osoby niezdolnej do samodzielnej obrony, a pozbawionej wsparcia profesjonalnego pełnomocnika, prawidłowej orientacji w procedurach karnych, wydaje się wykraczać poza standard uzasadnionych oczekiwań względem takiego uczestnika postępowania. Błędnie zatem Sąd Okręgowy przyjął, że niedotrzymanie przez skazanego terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku w niniejszej sprawie było przez niego zawinione, nie uwzględniając szczególnych okoliczności charakteryzujących zdolności percepcyjne skazanego. Nie zważył też, że strona dochowała należytej staranności, by dokonać czynności w terminie i podjęła działania w kierunku skutecznego złożenia wniosku natychmiast, gdy tylko powzięła wiadomość o braku skuteczności złożonego w terminie wniosku z dnia 29 kwietnia 2025 r.

Z uwagi na powyższe należało zmienić zaskarżone postanowienie i przywrócić skazanemu termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia przedmiotowego orzeczenia.

Jednocześnie zasadnym jest zasądzenie na rzecz obrońcy z urzędu kosztów pomocy prawnej, której udzielił R. K. w postępowaniu zażaleniowym, kwotę wynagrodzenia ustalając na podstawie § 18 ust. 1 w zw. z § 17 ust. 2 pkt 6 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa albo jednostki samorządu terytorialnego kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.

[J.J.]

[r.g.]